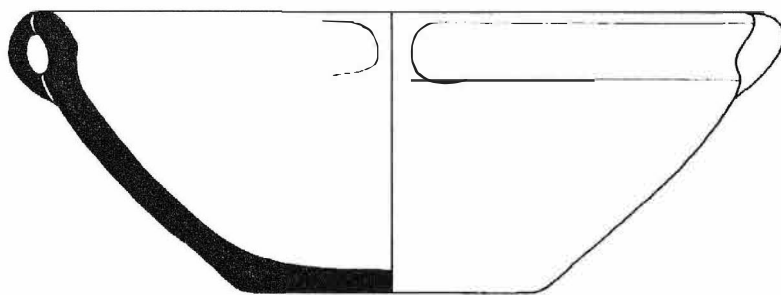

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1992

BRNO 1996

2.6. RANÝ STŘEDOVĚK

BŘECLAV - POHANSKO 1992 (okr. Břeclav)

BOŘIVOJ DOSTÁL, Filozofická fakulta MU Brno
JANA VIGNATIOVÁ, Filozofická fakulta MU Brno
(Tab. 4-5)

V roce 1992 byla v areálu jižního předhradí Pohanska prozkoumána nevelká plocha, navazující na výzkum z roku 1991; zkoumaný úsek měl rozsah 600 m², svrchní vrstva do hloubky 20 cm byla skryta mechanicky a celý terén byl velice silně porušen deponií kamene na stavbu vodohospodářských zařízení. Na ploše bylo odkryto a prozkoumáno 17 sídlištních objektů (č. 456-472), jeden kostrový hrob (č. 209) a 19 kúlových jamek (tab. 4). U většiny objektů nebylo možno zjistit jejich charakter, šlo o menší, převážně mělce zahloubené jámy - snad zbytky povrchových objektů nebo skladovacích zařízení. Pouze tři objekty bylo možno přesněji specifikovat: obj. 456 - kruhová studna s jílovým dnem bez dokladů vnitřní konstrukce (průměr na podloží 228 cm, průměr vlastní studny 170 cm, hloubka od podloží 195-200 cm), objekt č. 461 (378 x 160 cm, hloubka JZ části 128 cm, hloubka SV části 8 cm, ve výplni kameny, uhliky, vrstva propáleného štěrku) - pravděpodobně výrobní zařízení, snad dehtařská jáma. Třetí objekt - č. 472 je mělká čtvercová zemnice, z níž se lépe zachovaly jen zbytky kamenné pece a propálené dno topeniště. Kostrový hrob č. 209 ležel v superpozici nad dnem mělkého objektu č. 469, kostra byla orientována SZ-JV a z výbavy se dochoval železný nůž a zlomek železné oválné přezky. Z výzkumu objektů a hrobu bylo získáno 1.169 nálezů (i.č. 204.439-205.607), v nichž převahu měly keramické střepy (3 větší části nádob), zvířecí kosti, zlomky mazanice, v menší míře uhliky, struska, zlomky pražnic a nevelký počet předmětů z okruhu osobních potřeb, součástí oděvů a nástrojů: 7 železných nožů, 1 zlomek železného srpů, 1 zlomek přezky, 1 železný hrot, zlomek železné splétané tyčinky, 1 zlomek železného šídla, 3 kamenné brousky, 4 proplétáčky, 1 kostěné šídlo, 3 hliněné přesleny, 1 drobné hliněné závaží (Tab. 5). Většina nálezů nemá jemnější chronologickou průkaznost a rámcově spadá do 9. století, jen několik střepů a část nádoby se profilací a okrajem řadí ke starším typům keramiky, k přelomu 8. a 9. století.

Dokončení výzkumu této části jižního předhradí je plánováno na rok 1993.

Grabung Břeclav - Pohansko 1992. Die Ausgrabungen auf der südlichen Vorburg von Pohansko knüpften an die bereits 1991 untersuchte Fläche in dem Raum an, wo die ursprüngliche Situation durch die vorangegangene Bausteinablage bis zum gewachsenen Boden beinahe zur Gänze zerstört war. Auf einer Fläche von 600 m² wurden hier 17 Siedlungsobjekte (Nr. 456-472), ein Skelettgrab (Nr. 209) und 19 Pfostengruben freigelegt. Nur in 3 Fällen war es möglich den Charakter eines Objekts annähernd zu bestimmen: gemeint ist Obj. 456 (kreisförmiger Brunnen ohne inneren Ausbau), Obj. 461 (wahrscheinlich Produktionsanlage - vielleicht Teergrube) und Obj. 472 (mäßig einglassene Grubenhütte quadratischen Grundrisses mit den Überresten eines Steinofens). Alle übrigen Objekte waren kleinere seichte Gruben, möglicherweise Überreste irgendwelcher Bauten auf dem Geländeniveau oder Produktionsanlagen. Das Grab Nr. 209 lag in Superposition über dem Boden des seichten Objekts 469 und von seiner Ausstattung blieben nur ein Messer und das Fragment einer ovalförmigen Eisenschnalle erhalten.

Die Grabung brachte im ganzen 1169 Funde, vorwiegend Gefäßscherben, Tierknochen, Lehmewurfstücke, seltener Schlacken, Bruchstücke von Röstpfannen, Kohlenreste und eine geringe Anzahl persönlicher Bedarfsartikel und Arbeitsinstrumente (eiserne Messer, Fragment einer Sichel,

eiserne Spitze, Fragment einer Schnalle, Ahlen, tordierte Stäbchen, ferner Wetzsteine, Beinpfriemen und eine Beinähle, Spinnwirtel und ein kleines Tongewicht (Taf. 5). Die Funde fallen ins 9. Jhd. mit Ausnahme einiger Scherben und des Teilstücks eines Gefäßes, die alle der Keramik älteren Typs aus der Wende des 8./9. Jhdts. entsprechen.

MIKULČICE - VALY 1992 (okr. Hodonín)

LUMÍR POLÁČEK, Archeologický ústav AV ČR Brno
(tab. 6-11)

Systematický terénní výzkum aglomerace raně středověkého mocenského centra v Mikulčicích byl v roce 1990 dočasně přerušen. V letech 1991 a 1992 proběhly v terénu pouze práce záchranného nebo předstihového charakteru a takto byla uzavřena etapa výzkumu 1954-1992. Hlavní pozornost mikulčického pracoviště se upřela ke zpracování dosud získaného rozsáhlého pramenného fondu (srov. POLÁČEK - MAREK 1995).

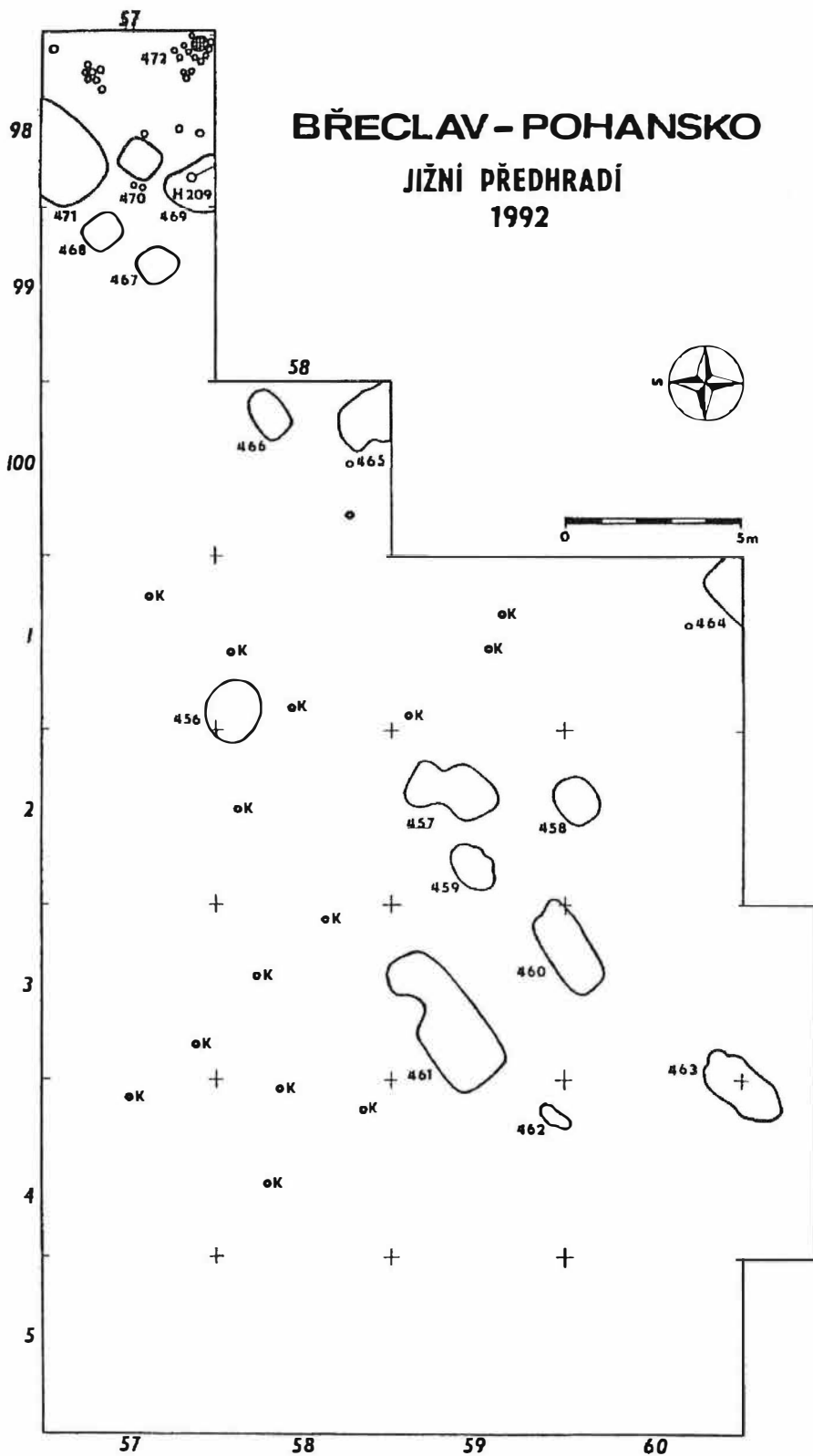
V dubnu 1992 proběhl předstihový terénní výzkum **plochy P 1992** v JV části předhradí (trať Štěpnice), v těsné blízkosti stávajícího objektu vodárny. Výzkum byl vyvolán potřebou zapuštění sedimentační nádrže vodárny pod úroveň terénu. Současně měl výzkum ověřit stratigrafickou situaci v blízkosti plochy P 1962-68, která byla vybrána k přednostnímu stratigraficky orientovanému zpracování keramiky. Na výzkumu se dále podíleli O. MAREK, R. SKOPAL a J. ŠKOJEC.

Zkoumaná plocha P 1992 s rozměry 5 x 5 m se zhruba kryje s čtvercem F6 měřické sítě pro předhradí mikulčické aglomerace. Tento prostor byl částečně porušen při stavbě stávající vodárny v letech 1959-1960. Stratigrafická situace čtverce je poměrně jednoduchá. Svrchní polovinu profilu tvoří homogenizované humózní uloženiny bez možnosti spolehlivého rozlišení hranic původních sídelních aktivit. V těchto případech byla zemina snižována po umělých horizontech, které byly označovány stejně jako níže položené přirozené vrstvy pořadovými čísly terénních kontextů. Na rozdíl od dosavadní praxe v Mikulčicích byla k číslování kontextů využita forma tradičních mikulčických nálezových čísel (P 1/92 až P 65/92 pro plochu P 1992), která tak dostala nový obsah. Jedno číslo nyní označuje jak terénní kontext, tak soubor všech nálezů z tohoto kontextu. Jako "objekty" v rámci jejich průběžného číslování v Mikulčicích jsou označeny pouze písčité úpravy (obj. 1321) a dvě jámy zahloubené do těchto úprav (obj. 1322, 1323).

Celou plochu čtverce zaujímá písková navážka ("úprava") objektu č. 1321 se dvěma výraznějšími horizonty. Svrchní horizont tvoří kontexty P 14, 15 a 16/92, spodní horizont kontext P 28/92. Povrch spodní části navážky - P 30/92 má podobu tvrdé krusty se zabořenými zvířecími kostmi. V S části čtverce se na tomto povrchu nachází skupina kamenů, snad původně topeniště (P 27/92). Oba horizonty pískových navážek nemají ve čtverci F6 žádné přirozené ohraničení a pokračují do všech 4 stran mimo zkoumaný čtverec. Uvnitř zkoumané plochy jsou tyto navážky porušené výkopy dvou větších jam (objekt č. 1322 a 1323). Z kůlových jam, dokumentovaných převážně až v úrovni podloží, procházejí oběma horizonty písčitých navážek s jistotou jenom dvě (P 38, 42/92), u ostatních se dá příslušnost k určitému horizontu určit jenom s omezením.

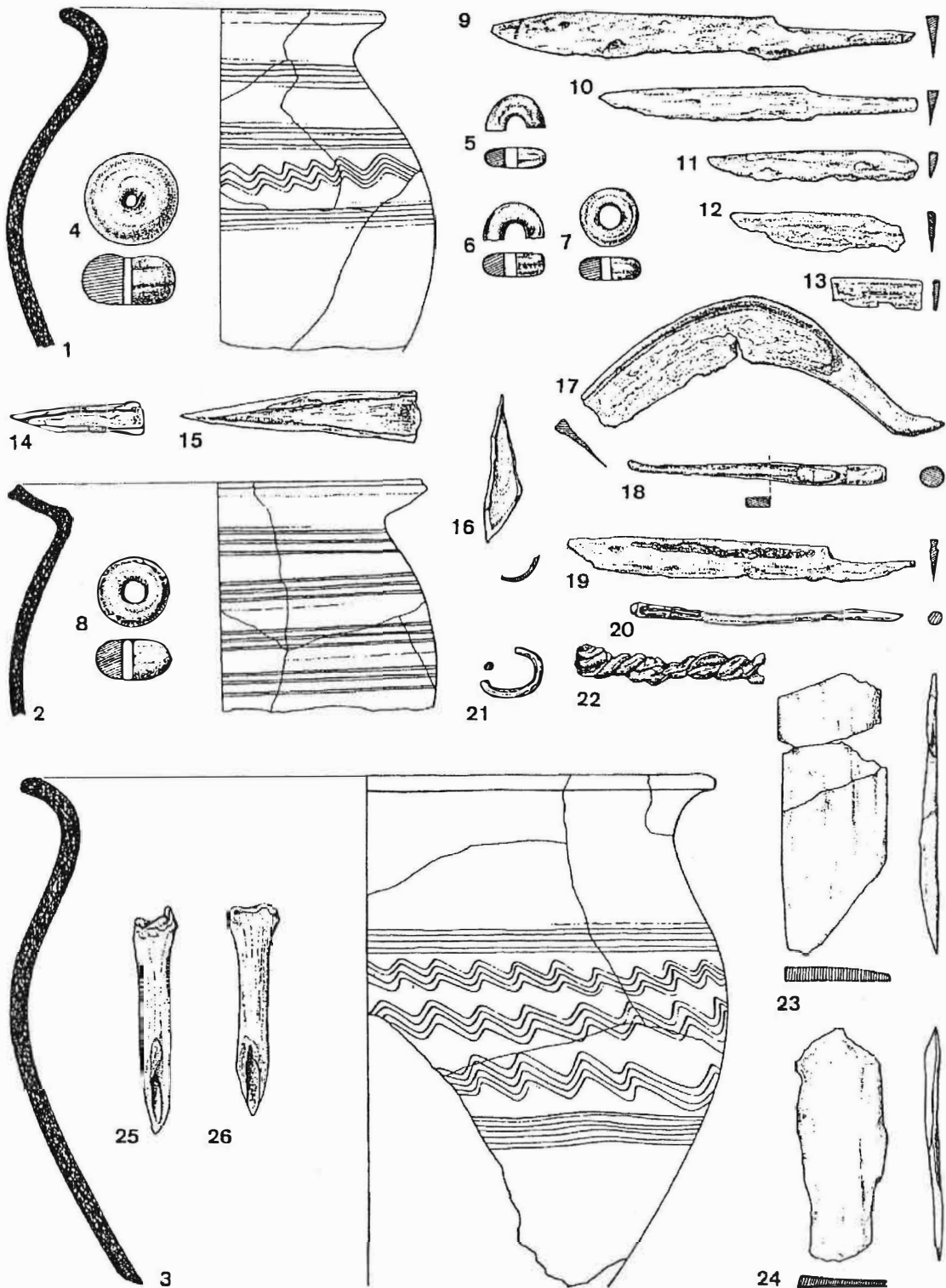
Promísená jílovitopísčité vrstva P 36/92 pod navážkami je nevýrazná a plynule přechází v rostlý jíl. Představuje pouze mírně zkulturněnou svrchní část podloží s nálezy zvířecích kostí, které jsou často zabořeny až do vlastního, jinak sterilního podložního jílu.

Písčité navážky P 14 a 16/92 jsou překryty vrstvou promísené písčito-hlinité uloženiny (P 7, 12/92), která vznikla patrně rozrušováním povrchu vlastních úprav a dnes představuje přechodnou vrstvu k nadloží - k černošedé hlinité uloženině se shluky kostí a kamenů (P 4, 5, 8, 10 a 21/92). Tyto shluky ("odpady") se soustřeďují zejména tam, kde je povrch písčitých úprav poněkud snížen, a rovněž se propadají do jam č. 1322 a 1323. Překrývá je černá humózní hlína povrchové vrstvy beze stop dalšího stratigrafického členění (P 2, 3/92). Sytost černé barvy zeminy v povrchové části souvrství se od povrchu terénu směrem dolů snižuje. Je pravděpodobné, že i rozdílná sytost zbarvení

Tab. 4. Břeclav-Pohansko, jižní předhradí. Plánek prozkoumané plochy se zakreslenými objekty, kostrovým hrobem a kůlovými jamkami.

Dostál - Vignatiová, Břeclav-Pohansko...str. 61-62

Tab. 5. Břeclav-Pohansko, jižní předhradí. 1 - obj. 467; 2 - obj. 471; 3 - obj. 461; 4 - kùl. j. 2; 5 - obj. 471; 6 - obj. 471; 7 - obj. 457; 8 - obj. 461; 9 - hr. 209; 10 - čtverec C 100-58; 11 - čtverec C 100-58; 12 - obj. 471; 13 - obj. 460; 14 - obj. 464; 15 - obj. 457; 16 - obj. 461; 17 - obj. 460; 18 - obj. 461; 19 - čtverec C - 100-58; 20 - čtverec C 100-57; 21 - hr. 209; 22 - čtverec C 100-58; 23 - obj. 470; 24 - obj. 463; 25 - obj. 471; 26 - čtverec C - 98-57.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1992

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno
Odpovědný redaktor:	Dr. Jaroslav Tejral
Redakce:	Dr. Lumír Poláček, Marie Cimflová
Překlady:	Dr. Hochmanová-Vávrová
Jazykové úpravy:	Dr. Wolfgang Ender
Kresby:	autoři příspěvků
Na titulním listě:	keramická mísa z Otnic
Tisk:	Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
Evidenční číslo:	ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis:	450 kusů